

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Менеджмент організацій»
Факультет	Економічний
Кафедра	Економіки та фінансів
Семестр	III
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.е.н., доцент Коваль Лариса Антонівна
Контактна інформація	lara.kv@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Для ефективного функціонування економіки, здійснення радикальних реформ господарського механізму кожному керівнику, інженеру необхідні знання економіки підприємства, законів розвитку виробничих відносин, необхідно знати характер і форми прояву економічних законів на конкретному підприємстві, умови та фактори, під впливом яких ці закони можуть діяти з найбільшою ефективністю.</p> <p>Ознайомившись з основами цього курсу фахівець, менеджер зможе організувати підприємницьку діяльність, забезпечити раціональне використання виробничих та фінансових ресурсів, приймати управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності виробництва, не завдаючи шкоди навколишньому середовищу.</p>
Мета та цілі	<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка та фінанси підприємства» є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують, засвоєння комплексу знань про виробництво та його організацію.</p>
Результати навчання	<p>Здатність приймати обґрунтовані рішення, розробляти та управляти проектами; на основі типових методик і нормативно правової бази розрахувати економічні та соціально-економічні показники, що характеризують діяльність суб'єктів господарювання, вміння застосовувати основні методи аналізу й оцінки стану економічних систем та процесів; застосовувати сучасні методи для оцінки ефективності використання економічних ресурсів підприємства, оцінки фінансового стану і результатів діяльності підприємства; проводити економічну і техніку економічну оцінку ефективності використання нових технологій і технічних пристроїв та інших інвестиційних проектів та на її основі приймати обґрунтовані рішення.</p>
Soft skills	<p>Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.</p>
Пререквізити	<p>Базові знання з дисциплін: «Вступ до фаху», «Економічна теорія», «Підприємництво», «Фінанси, гроші і кредит».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства	Підприємництво. Поняття та класифікація. Правові аспекти діяльності підприємства і товариства. Договірна основа діяльності підприємства. Цілі і завдання створення підприємства. Підприємство як господарська система і форма реалізації підприємництва. Класифікація підприємств. Об'єднання підприємств. Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань у сучасних умовах. Господарські товариства. Правове забезпечення діяльності підприємницьких структур. Порядок створення нового підприємства. Техніко-економічне обґрунтування та розробка бізнес-плану. Визначення складу засновників підприємства. Розробка засновницьких документів. Статут та установчий договір. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Послідовність кроків щодо реєстрації підприємства в місцевих органах влади та інших контролюючих організаціях. Стадії розвитку підприємницької фірми.	Експрес опитування, тести
2. Структура підприємства, планування та управління діяльністю	Структура підприємства. Поняття і вплив структури підприємства на ефективність його функціонування. Виробнича структура підприємства. Чинники, що визначають виробничу структуру. Типи виробничої структури. Характеристика загальної структури підприємства. Розвиток менеджменту як науки. Загальне поняття про управління підприємством. Значення управління в підприємницькій діяльності. Загальні та специфічні функції менеджменту. Планування, організація, мотивація та контроль як функції управління підприємством. Принципи управління підприємством. Поняття про методи управління. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур.	Тести, практичні завдання
3. Діяльність підприємства у ринковому середовищі	Формування підприємницького середовища. Зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства. Макро- та мікросередовище. Вплив природних, демографічних, науково-технічних, економічних, екологічних, політичних й міжнародних чинників на діяльність підприємства. Конкурентне середовище діяльності підприємства, його вплив на стратегію підприємства. Постачальники та посередники, їх вплив на функціонування підприємства. Споживачі та контактні аудиторії. Внутрішнє середовище функціонування підприємства. Виробнича та соціальна діяльність підприємства. Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством. Складові маркетингового комплексу підприємства. Маркетингові дослідження ринкового середовища.	Кейси, есе, доповідь
4. Продукція підприємства	Характеристика продукції (робіт, послуг). Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг). Визначення та діагностика вартісних показників виробництва. Аналіз динаміки вартісних показників виробництва та реалізації продукції.	Кейси, практичні завдання
5. Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства	Аналіз показників виробничої програми підприємства. Розрахунок рівня виконання планового завдання. Обґрунтування необхідного обсягу виробництва продукції підприємства. Планування можливого обсягу реалізації, необхідного обсягу виробництва та рівня його забезпеченості виробничими потужностями.	Кейси, практичні завдання, тестові завдання
6. Трудові ресурси підприємства	Поділ персоналу підприємства за категоріями працівників. Визначення чисельності працівників. Аналіз динаміки складу та структури персоналу підприємства та оцінювання впливу зміни чисельності персоналу на зміну валової продукції. Економічна сутність оплати праці. Форми оплати праці. Продуктивність праці. Трудомісткість, виробіток. Баланс робочого часу. Нормування праці.	Кейси, практичні завдання

	<p>Визначення облікової чисельності працівників. Визначення планової чисельності працівників за нормою їх виробітку.</p> <p>Визначення планової чисельності працівників на основі нормативної трудомісткості виробництва продукції. Визначення планової чисельності допоміжних виробників за нормами обслуговування. Визначення потреби у персоналі підприємства.</p> <p>Визначення заробітної плати за різними системами оплати праці.</p>	
7. Організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємства	<p>Функції фінансів підприємств, їх внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування ресурсів. Основні принципи організації фінансів підприємств в умовах ринку. Поняття фінансової діяльності підприємств і її організація. Зміст і завдання фінансової роботи на підприємствах. Управління фінансами підприємств. Аналіз обсягу та структури капіталу підприємства. Оцінювання ефективності використання позичкового капіталу підприємства. Форми і види кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.</p> <p>Банківський кредит. Позичкові рахунки. Товарний кредит, умови його отримання та погашення. Обґрунтування оптимального варіанта фінансування підприємства.</p>	Кейси, практичні завдання, доповідь
8. Майнові ресурси (активи) підприємства	<p>Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. Склад і структура основних фондів підприємства. Показники стану та ефективності використання основних фондів.</p> <p>Обґрунтування потреби в прирості основних засобів підприємства. Капітальні вкладення підприємств, методи і джерела їх фінансового забезпечення.</p> <p>Оборотні кошти та їх організація на підприємстві. Суть оборотних коштів, основи їх організації. Склад і структура оборотних коштів підприємства, їх значення в забезпеченні кругообігу капіталу підприємства.</p> <p>Структура джерел формування оборотних коштів підприємства: власні, позичені та залучені джерела.</p> <p>Показники ефективності використання оборотних коштів, їх стану. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.</p>	Кейси, практичні завдання, тестові завдання
9. Організація грошових розрахунків підприємств	<p>Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємства. Способи і форми розрахунків.</p> <p>Види рахунків, що відкриваються підприємствам в установах банку. Порядок відкриття в банку поточних рахунків в національній, іноземній валюті та інших рахунків. Напрямки використання коштів з поточних рахунків.</p> <p>Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання.</p>	Кейси, практичні завдання, тестові завдання
10. Формування і розподіл прибутку	<p>Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг – основний вид грошових надходжень підприємств. Грошові потоки підприємств. Внутрішні та зовнішні грошові потоки. Валовий дохід. Валові витрати. Чистий дохід.</p> <p>Економічний зміст прибутку. Цінова політика підприємства.</p> <p>Валовий прибуток. Методи розрахунку прибутку. Прогнозування і планування прибутку підприємства. Чистий прибуток підприємства, його розподіл і використання, фонди грошових коштів підприємства, що формуються за рахунок чистого прибутку. Рентабельність продукції як відносний показник ефективності роботи підприємства. Порядок визначення прибутковості підприємства.</p> <p>Основні задачі й методи операційного C-V-P аналізу. Операційний ліверідж і підприємницький ризик. Розрахунок маржі безпеки й</p>	Кейси, практичні завдання, тестові завдання

	коефіцієнта фінансової тривкості.	
11. Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства	Економічний зміст інвестицій та їх роль в діяльності підприємства. Інноваційна діяльність підприємства. організація інвестиційної діяльності підприємства. Бізнес-планування. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів. Фінансова діяльність як засіб реалізації стратегічних цілей суб'єкта господарювання на ринку. Цілі фінансової діяльності та задачі які вирішуються в ході управління фінансами підприємства. Функціональний зв'язок фінансової діяльності та фінансового менеджменту Роль фінансової діяльності в забезпеченні конкурентоздатності суб'єкта господарювання. Створення конкурентної переваги по витратам виробництва. Критерії прийняття фінансових рішень. Види фінансової діяльності. Форми фінансування підприємства: внутрішні та зовнішні джерела. Організація фінансової діяльності підприємств. Роль та задачі фінансової служби підприємства. Фактори, що впливають на структуру фінансової служби підприємства. Функціональна, дивізійна та матрична структура фінансової служби підприємства. Вимоги до працівників фінансової служби.	Кейси, практичні завдання, тестові завдання
12. Оподаткування підприємств	Система оподаткування підприємств. Види податків. Податок на додану вартість, його економічна сутність. Платники податку. Об'єкти оподаткування. Ставки податку. Пільги щодо ПДВ. Порядок заліку і проведення сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби. Акцизний збір та його економічна сутність. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного збору, порядок його обчислення. Податок на прибуток підприємств, його економічна сутність. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську й інвестиційну діяльність підприємств. Плата за землю. Податок з власників транспортних засобів. Плата за природні ресурси. Податок на нерухомість підприємств. Єдиний соціальний внесок Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.	Кейси, есе, доповідь

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Витвицький Я.С. Економіка нафтогазових підприємств: навч. посіб. Івано Франківськ: ІФНТУНГ, 2012. 642 с.
2. Метошоп І. М., Ящерицина Н. І. Економіка і фінанси підприємства: Навчальний посібник: ІФНТУНГ, 2017. 291 с.
3. Петрович Й.М. Економіка і фінанси підприємств: підручник. Львів. 2014. 408 с.
4. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Терноп. нац. екон. ун т. 2ге вид., перерб. та доп. К.: ЦУЛ, 2012. 304 с.
5. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2 ге вид ання. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
6. Нікіфорова Л. О. Економіка підприємства. Курс лекцій: електронний навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2016. 138 с.
7. Метошоп І. М., Ящерицина Н. І. Економіка і фінанси підприємства: Практикум: ІФНТУНГ, 2016. 152 с.
8. Лігоненко Л.О., Височин І.В. Економіка та фінанси підприємства: методика розв'язання практичних задач : навч. посіб. К.: Київ. нац. торг. екон. ун т, 2010. 336 с.
9. Обушна Н. І., Ситник І. П. Фінанси підприємств: метод. рек. до проведення практ. занять та завдання для індивід. і самост. роботи за кредитно модульною системою для студ. за нап. підг. "Економіка підприємства", "Менеджмент", "Маркетинг", "Управління персоналом та економ іка праці" К. : НУХТ, 2012. 80 с.
10. Вареник В.М. Фінанси підприємств: конспект лекцій. Д.: Вид во Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2014. с. 230.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватись. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в мережі Інтернет. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо). Пропущені семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні бали, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на семінарському занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20 %. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-6)	30
Змістовий модуль 2 (теми 7-12)	30
Підсумковий контроль (теми 1-12) – екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни